

HİKMET YURDU

Düşünce – Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi

ISSN: 1308-6944

www.hikmetyurdu.com

Hikmet Yurdu, Yıl: 2, S.3 (Ocak-Haziran 2009), ss. 47-49

Hocam Zahit Aksu

Yrd. Doç. Dr. Ali Duman*

Geçtiğimiz 2008 yılı Ekim ayının 16. günü vefat eden hocam Prof. Dr. Zahit Aksu'ya öncelikle Allah'tan rahmet dileyerek başlamak istiyorum. Aslında öğrencisi olmaktan gurur duyduğum hocamı kaybetmiş olmak, yeterince üzücü olsa da, daha çok Zahit Aksu gibi, bir bilim adamını, ülkesine kendisini adanmış bir dava adamını kaybetmiş olmak, çok daha fazla üzüntü vericidir.

Evet Zahit Aksu, ülkemizin yetiştirdiği ender bilim adamlarından biriydi. Kendisini ilme adanmış, ilim uğruna her türlü fedakarlığı göze almış ve gerçekleştirmiş gerçek bir bilim sevdalısıydı. İslam Hukuku alanında önde gelen hocalardan biri olmasının yanında, özellikle Şer'iyye Sicillerine verdiği önem ve bu uğurda gerçekleştirdiği hizmetler küçümsenemeyecek derecede çok ve anlamlıdır. Hocanın bilim adına yaptığı fedakarlık ve özveriyi göstermesi açısından 1990'lı yıllarda, Erzurum'da rahatını terk ederek ve üstelik maaşının bir kısmından dahi vazgeçerek, Ankara Milli kütüphane'de Şer'iyye Sicillerinin toplanması için yapmış olduğu çalışmalar çok güzel bir örnektir. Bu süreçte Zahit Hoca, Ankara'da bir bodrum katında yaşamayı göze alarak iki yıl boyunca Osmanlı Mahkemeleri tarafından tutulmuş Şer'iyye Sicillerinin, Milli Kütüphane'de toplanması işini gerçekleştirmiştir.

Hoca, kendisini bilime adanmış birisiydi. Bir İslam Hukuku uzmanıydı, ama aynı zamanda bir Osmanlı aşığıydı. Osmanlı Hukuk Sistemi ve idari yapısı üzerine tam bir deryaydı. Bu sebeple Osmanlı mahkemelerinde tutulan Kadı Defterleri üzerinde önemle duruyordu. Çünkü kadı defterlerinin, sadece geçmiş için değil, bugün ve hatta gelecek için de çok önemli belgeler olduğunu biliyordu. Ancak ne yazık ki Hocam Şer'iyye Sicillerinin önemi anlatma mücadelesinde çoğu zaman yalnız kalmıştır. Hatta Milli Kütüphane çalışmaları devam ederken, dönemin Kültür ve Turizm Bakanlığına Şer'iyye Sicilleri ile ilgili yaptığı müraca-

* İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

at “Sizin yapacağınız çalışmalara gereksinimimiz yoktur” şeklinde çok kaba ve anlayıştan yoksun bir tutumla reddedilmiştir.

Şer’iyye Sicillerinin öneminin anlaşılması için pek çok gayret sarf eden Zahit Aksu hocam, 1992 yılında Kayseri Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku kürsüsüne gelir gelmez, ilk iş olarak Erciyes Üniversitesinde Şer’iyye Sicillerini araştırmak üzere bir yapı oluşturmuştur. Kayseri’de kurulan bu merkez, öncelikle Kayseri’ye ait Şer’iyye Sicillerine ait mikrofilmleri Kayseri’ye getirtmiş ve bu mikrofilmleri kağıt ortamına aktaracak tab etme makinesi alarak, bu defterlerin okunması işine girişilmesini sağlamıştır. Kayseri Şer’iyye Sicilleri’nin büyük kısmı Yüksek Lisans ve Doktora tezi olarak öğrencilere okutulmuş ve okutulmaya devam etmektedir.

Aynı şekilde 1993 Şubat ayında İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesine kurucu dekan olarak atanan Zahit Aksu, İnönü Üniversitesinde de Şer’iyye Sicillerini araştırmak üzere **OSAM**, yani *Osmanlı Devri Adliye Sicil Araştırmaları ve Uygulama Merkezi*’ni kurmuş ve ilk etapta on öğrenci olarak Şer’iyye Sicillerinin kataloglarının yapılması faaliyetini başlatmıştır. Ancak ne yazık ki, bu kuruma alınan öğrenciler Yüksek Lisans tezi olarak ilk defterlerini okuduktan sonra, kurumda çalışmaya devam edememişler ve Türkiye’nin çeşitli üniversitelerine dağılmışlardır. Bugün için OSAM, fiili olarak işlememektedir. Çünkü Zahit Aksu hocamın, dekanlığının bitmesinin ardından, esasen İlahiyat Fakültesi dekanlarının başkanlığını yürütmesi kuruluş tüzüğünde yer almasına rağmen OSAM, Felsefe ve Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü öğretim üyelerinin vekaleten başkanlığına devr edilmiş, neticede zamanla kurum işlevsiz hale getirilmiştir.

Hocamın Şer’iyye Sicillerinin önemini anlatmak konusunda yaşadığına benzer türden sıkıntıları, onun öğrencisi olarak ben de yaşadığım için, hocamı çok iyi anlıyorum. Ne yazık ki ne devletimizin bu işe değer vermesi gereken üst kurumları, ne üniversiteler Şer’iyye Sicillerine gereği gibi önem vermemektedirler. Halbuki bir an önce Şer’iyye Sicilleri Enstitüsü kurularak, Osmanlı mahkemelerinde tutulmuş olan bu birinci el kayıtlar ilim aleminin hizmetine sunulmalıdır.

Şer’iyye Sicillerinin değeri ve önemi konusunda hocanın yeterince anlaşılmamış olması, bugün için Şer’iyye Sicillerinin hak ettiği ilgiyi görmemesi gerektiği anlamına gelmez. Rahmetli hocam her Türk gencinin kendi memleketine

ait Şer'iyye Sicillerini okumasının vatani bir görev olduğunu sıklıkla söylerdi. Dolayısıyla bugün bizler vatani görevimizi yerine getirmek adına Şer'iyye Sicillerini okumaya ve okutmaya yönelmeliyiz.

Hocamızın bir diğer temel özelliği ise vatan severliği, milliyetçiliğidir. Her zaman Türk çocuğuna güvenilmesi gerektiğini söyleyen Zahit Aksu, bu milleti dünyanın önüne geçirecek olanın Türk çocuğuna bağlı olduğunu hiçbir zaman dilinden düşürmezdi.

Hocam hakkında her ne yazsam eksik kalacağının bilincindeyim, ancak yine elimden geldiğince onu anlatmaya, gelecek nesillere tanıtmaya çalışmak benim için bir görevdir.

Hocama Allah'tan rahmet diliyor, Hikmet Yurdu Dergisi'nin Zahit Aksu anısına çıkardığı bu sayının, hocamın tanıtılmasında bir ilk olmasını ve gerek hocamın ve gerekse en büyük sevdası Şer'iyye Sicillerinin tanıtılması için, daha büyük organizasyonlar yapılması gerektiğini düşünüyorum. Eğer bir Şer'iyye Sicilleri Enstitüsü kurulması sağlanabilirse, bu hem hocamın aziz hatrasına büyük bir hizmet, hem de onun bu konuda ne kadar haklı olduğunun ortaya çıkması için bir vesile olacaktır.

Buradan, bu yazıyı okuma ihtimali olan değerli büyüklerime seslenmek isterim, eğer Şer'iyye Sicilleri Enstitüsü kurulabilmesi için emeği geçebilecek kimseler varsa, lütfen el birliğiyle bir an önce bu işi yapalım.